

Natura 2000-handleplan 2022–2027

Bredsgård Sø

Natura 2000-område nr. 38

Habitatområde H38

Titel: Natura 2000-handleplan for Bredsgård Sø
Udgiver: Viborg kommune
Viborg kommune og Miljøstyrelsen
År: 2024
Forsidefoto: Riggær i N38, Fotograf: Viborg Kommune
Baggrundskort: ©SDFI (sdfi.dk)

Må citeres med kildeangivelse.

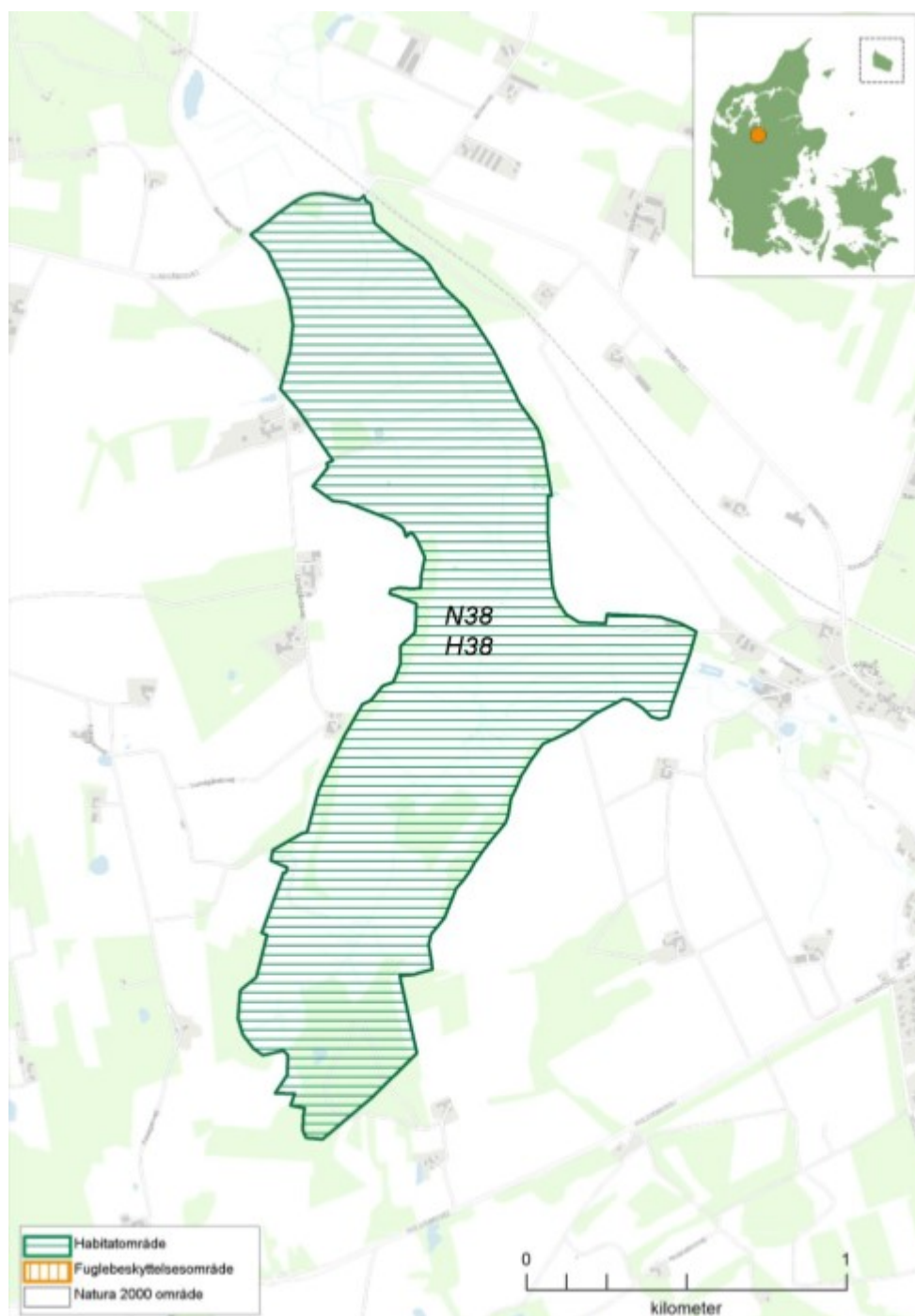

Indhold

1. Resumé	4
2. Baggrund	5
2.1 Den lovgivningsmæssige ramme	7
2.2 Miljøvurdering af handleplanerne.....	7
3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode	9
3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan.....	9
3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	10
4. Behov for indsatser	11
5. Indsatser fordelt på aktør	12
6. Prioritering af den forventede indsats	12
7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	13
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres planer for forvaltningsindsatser	13

1. Resumé

Handleplanen for N38 Bredsgård Sø beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027 - dog udgangen af 2033 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Natura 2000-området består af H38. Afgrænsning og udpegningsgrundlag for Habitatområdet fremgår af Figur 1 Afgrænsning og placering af Natura2000 området, habitatområde og fuglebeskyttelsesområde. *Kortkilde: Natura2000-plan 38 - se Jylland Vest - Miljøstyrelsen (mst.dk)Figur 1*

Figur 1 Afgrænsning og placering af Natura2000 området, habitatområde og fuglebeskyttelsesområde. *Kortkilde: Natura2000-plan 38 - se [Jylland Vest - Miljøstyrelsen \(mst.dk\)](http://Jylland Vest - Miljøstyrelsen (mst.dk))*

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte de store partier med kildevæld og vældpræget hængesæk samt de tilknyttede arter, herunder særligt bestande af blank seglmos.

Det overordnede mål for området er beskrevet i afsnit 3.1 i Natura 2000-planen og de konkrete mål i afsnit 3.2. Generelt gælder for dette område, at den samlede forekomst af naturtyper og arters levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Målsætningerne konkretiseres i Natura 2000-planens afsnit 4.1 og 4.2 i form af nogle generelle og områdespecifikke retningslinjer for indsatsprogrammet.

Hovedformålet med indsatserne i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

I retningslinjerne fremgår herudover:

- at der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje
- at der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
- at indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
- at urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle.

Indsatsen i denne planperiode indgår som en del af LIFE IP Natureman projektet, hvor der konkret arbejdes med at skabe større sammenhængende arealer, forbedre hydrologien og med fokus på at gøre naturplejen interessant for landmændene. Der er i projektet særlig fokus på naturtyperne: rigkær, kildevæld og overdrev. LIFE IP Naturemans projektperiode er 2018-2025 og indsatser opdeles efter handleplan perioderne.

Der er ved indsatserne fokus på at bevare levesteder for gul stenbræk og forbedre tilstanden på dens levesteder. Dette vil samtidigt gavne en lang række af de sjældne og truede arter tilknyttet rigkær og kildevæld i området (herunder blank seglmos, gul stenbræk og kildevælds vindelsnegl)

Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord, der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. bæklampret og odder. Udtagningen skal også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.

Indsatsen udføres både på offentlige og private arealer i området. Projekter på private lodsejeres arealer gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række understøttende tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen, samt midler til Life-projekter som medfinansieres af EU.

2. Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 257 Natura 2000-områder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte Natura 2000-område og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2022–27. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Ud fra Natura 2000-planerne er der udarbejdet Natura 2000-handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder. Handleplanerne skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Viborg kommune på grundlag af Natura 2000-plan for N38 Bredsgård Sø.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kommunens kystnære områder. Kommunerne er ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af 2027. Miljøstyrelsen er ansvarlig for at udarbejde en skovhandleplan for de skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer med skovhabitatnatur inklusive arealer nævnt i

skovlovens §28 (herfra omtalt som skovbevoksede, fredskovspligtige arealer). Der skal gennemføres en planlægning hvert 12. år, som rammer denne planperiode. Miljøstyrelsen er ansvarlig for, at indsatserne på de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer gennemføres inden udgangen af år 2033.

Der er i N38 - Bredsgård sø ikke områder med skovhabitatnatur der er udpeget som fredskov. Derfor er denne handleplan udelukkende lavet af Viborg Kommune.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-området, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne planer for forvaltningsindsatser (eks. drifts- og plejeplaner).

Ingen offentlige myndigheder er lodsejere i N38 Bredsgård Sø. Viborg Kommune står derfor for hele handleplanen for området.

Natura 2000-område nr. N38 - Bredsgård sø har et samlet areal på 167 ha. Området ligger i Viborg, Kommune. Arealerne i området er primært privatejede.

Området er primært karakteriseret ved at have store åbne arealer med vældpræget hængesæk og rigkær, og områdets forekomster af disse er flere steder af høj naturmæssig værdi.

Området rummer en lille bestand af gul stenbræk og en bestand af kildevældsvindelsnegl, der begge er meget sjældne arter som findes på udpegningsgrundlaget. På ådalsskrænterne er der surt overdrev, enebærkrat og stilkege-krat. Midt i området er der partier med hængesæk og skovbevokset tørvemose.

I Tabel 1 herunder fremgår udpegningsgrundlaget for området, bilag 2 viser fordelingen af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper i Natura2000-område N38 Bredsgård Sø.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 38		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Vandløb (3260)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Surt overdrev* (6230)
	Urtebræmme (6430)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Stilkege-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Blank seglmos (6216)	Gul Stenbræk (1528)
	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Bæklampret (1096)
	Odder (1355)	

Tabel 1 Udpegningsgrundlag for habitatområde H38 Tal i parentes viser de talkoder, der benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. En * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype, dvs. en naturtype, der har særlig betydning i EU.

I natura 2000 planen 2022-2027 angives de overordnede målsætninger for H38 Bredsgård sø at være:

- Arter og naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus på biografisk niveau og/eller biogeografisk store forekomster i området sikres, det gælder hængesæk (7140), kildevæld (7220) og rigkær (7230) med de tilknyttede arter gul stenbræk og kildevældsvindelsnegl, ådalsskrænternes arealer med surt overdrev (6230) og enekrat (5130) samt alle skovnaturtyper.
- Arealet af ovennævnte naturtyper og levesteder sikres, og hvor det er muligt øges, således der så vidt muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne.
- Genskabelse/udvidelse af arealer med hængesæk (7140), lysåbne kildevæld (7220) og rigkær (7230), som kan være potentielle levesteder for blank seglmos, gul stenbræk, kildevældsvindelsnegl o.a. rødlistede eller sjældne arter, prioriteres højere end skovbevokset tørvemose (91D0), som er opstået ved tilgroning af tidligere ubevoksede mosetyper.

- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen eller arternes levesteder hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

- Den økologiske integritet sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

Målsætninger i natura 2000 planen imødegås med indsatser i nedenstående afsnit 4 Behov for indsatser

2.1 Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:

- miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)
- naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022)
- bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016)
- bekendtgørelse af lov om skove (lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023)
- bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016)

Det er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for at gennemføre Natura 2000-planen på de privatejede arealer. Dog er det Miljøstyrelsen, der er ansvarlig for de privatejede, skovbevoksede, fredskovpligtige arealer. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på deres egne arealer.

Handleplanen skal ifølge lovgivningen indeholde nedenstående:

- En prioritering af myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som myndigheden vil tage for at gennemføre Natura 2000-handleplanen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode (dog 12 års periode for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer), der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-handleplanen er gennemført for den forudgående periode.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

Handleplanen skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og skal ikke indgå Natura 2000-handleplanerne.

2.2 Miljøvurdering af handleplanerne

Natura 2000-handleplanerne er en type af planer, som kan være omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) – herefter refereret til som miljøvurderingsloven.

Ved vurderingen af om en handleplan er omfattet af Miljøvurderingsloven ses på kriterierne i lovens § 8. Erfaringsmæssigt er der en del handleplaner, som ikke vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Det afhænger dog i alle tilfælde af det konkrete indhold af handleplanen, og der skal derfor altid foretages en særskilt vurdering for hver plan.

Kommunen skal i nogle tilfælde miljøvurdere planforslag inden endelig vedtagelse. Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) finder anvendelse af planer og programmer, der fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser eller påvirker et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt.

Handleplanen beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027 – dog udgangen af 2033 for de fredskovspligtige skovbevoksede arealer. Målsætningerne er konkretiserede i Natura 2000-planen for området og er alene gengivet i handleplanen. Handleplanen er desuden en evaluering af den foregående planperiode.

Den aktuelle handleplan må ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen (jf. § 3 i Bek. Nr. 944 af 27. juni 2016)¹.

De kommunale handleplaners indhold, adskiller sig ikke fra de oplysninger der allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer, og der fastlægges ikke rammer for fremtidige anlægstilladelser med denne plan.

Da planen ikke påvirker et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, eller fastlægger rammer for anlægstilladelser, vurderes det, at planen ikke er omfattet af miljøvurderingsloven. Konkrete tiltag, som måtte blive et resultat af planen, skal miljøvurderes efter de almindeligt gældende regler.

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

¹ [Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner](https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2016/944)
(<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2016/944>)

3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode

3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanerne for anden planperiode har været gældende siden udgangen af 2017. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-planen for planperioden 2016-2021.

I LIFE IP Natureman projektet er der udarbejdet en helhedsplan indenfor Natura 2000-område 38. Helhedsplanerne skal sikre at den indsats, der gennemføres i forhold til Natura 2000-området, koordineres med de krav og ønsker der er til områderne i vandrammedirektivet, klimastrategien og den regionale udvikling. Helhedsplanen beskriver de muligheder der søges gennemført med lokale interessenter, som en del af LIFE IP Natureman projektet. [Link til Helhedsplaner](#)
Gennem LIFE IP Natureman projektet sættes fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker.

Viborg Kommune har som part i LIFE projektet gennemført flere indsatser i perioden 2018-2021. Indsatser fremgår at liste nedenfor Tabel 4.

Det er muligt at få et samlet overblik over tilskudskompenserede indsatser i Natura 2000-områderne i "Sammenfatning af Natura 2000-planerne 2022-2027" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 2: Følgende indsatser er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler*.

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Viborg Kommune		Kommunen ejer ikke arealer indenfor området	
	Rydning af genvækst		36,7 ha realiseret
	Vedligehold af eksisterende hegn		10,6 km hegn
	Bekæmpelse af Kæmpe-bjørneklo	Indsatsen løftes vha. kommunens indsatsplan	
	Tinglyst sammenhængende arealer		6,7 ha realiseret
	Rydning		0,6 ha realiseret

Tabel 3: Følgende indsatser er finansieret gennem landdistriktsmidler, LIFE-midler eller anden finansiering og gælder arealer, der ikke er skovbevoksede, fredskovspligtige arealer*.

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Viborg Kommune	Forberedelse til afgræsning(hegning)	0 ha	7 ha
	Afgræsning (tilsagn til plejegræs)**	0 ha	52 ha
	Rydning og forberedelse til afgræsning***	0 ha	10 ha
	Rydning Viborg kommune	0 ha	7 ha
	Øvrige miljøtilsagn	0 ha	10 ha
	Forbedring af hydrologi, påbegyndt forundersøgelse klimalavbundsprojekter ved Naturstyrelsen		

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

**Der er 5 ha overlap mellem områderne hvor der er lavet forberedelse til afgræsning og områder med tilsagn til plejegræs ordningen arealet summerer altså ikke op.

*** Der er 7 ha overlap mellem områderne hvor der er lavet rydning og forberedelse til afgræsning med plejegræs. Arealet summerer altså ikke op.

Der er ikke gennemført indsatser på skovbevoksede, fredskovspligtige arealer, da der ikke er overlap mellem fredskov og habitatskovnaturtyper i området.

Tabel 4: Følgende Life-projekter er iværksat i området

Viborg Kommune I samarbejde med 7 øvrige kommuner Naturstyrelsen Landbrugsstyrelse Og Miljøstyrelsen. Naturstyrelsen Himmerland er projektleder	LIFE IP NATUREMAN LIFE16 IPE/DK/006. – Landmanden som Naturforvalter Formålet med projektet er at beskytte og genoprette biodiversiteten i 11 naturområder i Himmerland og Midtjylland ved at etablere og forbedre levesteder for truede arter og naturtyper. Der er fokus på rigkær, kilder og overdrev, et af projektområderne er N38 Bredsgård sø, hvor Viborg Kommune bl.a. har fået lavet en fokusplan for arterne gul stenbræk og blank sejlmos. Der arbejdes målrettet med at gøre det økonomisk interessant for landbruget at have naturarealer med afgræsning eller høst af biomasse med i driften og derved udvikle naturplejen til en særlig driftsgren. Det er frivilligt for den enkelte landmand at deltage i projektet. Desuden sigter projektet mod at øge bevidstheden om biodiversitet og skabe en mere bæredygtig forvaltning af naturen i Danmark. Endelig skal projektet inddrage lokale samfund i beslutningsprocessen og skabe en bredere forståelse for naturens værdi og betydning.
--	---

Ud over de ovennævnte indsatser har myndighederne søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Viborg kommune har formidlet omkring Natura 2000 på kommunens hjemmeside:
 - [Natura 2000 i Viborg Kommune - Viborg Kommune](#)
 - [Naturhandleplaner - Viborg Kommune](#)
- Viborg kommune har afholdt informationsmøder
 - For byrådet
 - For kommunens grønne råd
- Udarbejdelse af Fokusplan for gul stenbræk og blank seglmos
- Basismonitoringer forud for græsning og pleje af gul stenbræk
- Informationsmøder for lodsejere og dyreholdere forud for udarbejdelse af græsningsaftaler
- Som opfølgning på skovlovens anmeldeordning for Natura 2000-områderne er der i flere Natura 2000-områder indgået aftaler med private lodsejere, der er med til at sikre naturindhold og arter på de berørte arealer (LBK. nr. 690 26. maj 2023, §17-19).
- Miljøstyrelsen har arbejdet for relevante støtteordninger for at understøtte implementeringen af Natura 2000-planerne.

Effekten af indsatserne bliver løbende vurderet i det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som overvåger vandmiljøets og naturens tilstand inden for de områder, der prioriteres i forhold til de politisk fastsatte økonomiske rammer.

3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanen skal ifølge bekendtgørelserne indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 og 12 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Vurderingen, af hvorvidt handleplanerne er gennemført i den forudgående periode, er baseret på, om de planlagte indsatser fra sidste handleplan er opfyldt, eller der er udført tilsvarende tiltag.

Viborg Kommune vurderer, at Natura 2000-handleplanen for anden planperiode (2016-2021) er realiseret via ovennævnte tiltag og herved bidrager til målopfyldelse for Natura2000-plan 38.

Effekten af indsatserne bliver løbende vurderet i det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som overvåger vandmiljøets og naturens tilstand inden for de områder, der prioriteres i forhold til de politisk fastsatte økonomiske rammer.

4. Behov for indsatser

Natura 2000-planen for N38 Bredsgård sø, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

På baggrund af Natura 2000-planen har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Handleplanmyndigheden skal forsøge at indgå frivillige aftaler med lodsejere om drift. Hvor dette ikke er muligt, skal myndigheden påbyde en bestemt drift, hvis det er nødvendigt for opnåelse af målene i Natura 2000-planen eller for at forhindre forringelse og forstyrrelse.

Offentlige lodsejere skal selv organisere gennemførelse af indsatser på egne arealer.

Table 5: Behov for indsatser for naturtyperne*

Forventede indsatser		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Forberedelse til afgræsning(hegning)	7 ha	Op til 7 ha	Op til 7 ha
	Afgræsning (tilsagn til plejegræs)	52 ha	Op til 52 ha	Op til 52 ha
	Rydning og forberedelse til afgræsning	10 ha	10 ha	Op til 20 ha
	Rydning Viborg Kommune	7 ha + 36,7 ha	36,7 ha	42,7 ha
	Øvrige miljøtilsagn	10 ha	10 ha	10 ha
	Etablering af optimale vandstandsforhold (hydrologi) Forundersøgelse Lavbundsprojekt	-	Ca. 280 ha forundersøge lse	Op til 180 ha
	Græsning eller høslæt	36,7 ha	-	Op til 66,7 ha
	Lodsejerinddragelse mhp. opstart af nye naturplejeprojekter (LIFE IP Natureman)		30 ha	
	Hedepleje		Op til 0,7 ha	Op til 0,7 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	Op til 6,6 ha	Op til 6,6 ha
	Urørt skov	-	Op til 6,6 ha	Op til 6,6 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Table 6: Behov for indsatser for arter udover indsatser for naturtyper på lysåbne naturtyper og skovnaturtyper uden fredskovspligt*

Forventede indsatser	Skøn over behov:
----------------------	------------------

	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Blank seglmos og Gul stenbræk (rydning, græsning)	0 områder	1 område	1 område

5. Indsatser fordelt på aktør

Grundlæggende er ansvaret fordelt, så kommunerne er ansvarlig myndighed på alle arealer i kommunen undtagen de skovbevoksede fredskovspligtige arealer.

Miljøstyrelsen er ansvarlig myndighed for de skovbevoksede fredskovspligtige arealer. Det gælder dog, at kommunerne er ansvarlige for de arealer i fredskov, der er beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven.

Myndighederne er ansvarlige, jfr. ovenstående fordeling, for gennemførelse af handleplanen undtagen for offentlige arealer, hvor lodsejer selv er ansvarlige for at gennemføre handleplanen. De fleste indsatser er geografisk bestemt, hvorved den nævnte myndigheds- og arealdeling er gældende. Det er muligt at finde relevante Natura 2000-geodata i [MiljøGIS](#)². Endvidere kan overvågningsdata fra NOVANA-programmet tilgås via [Danmarks Miljøportal](#)³ og i Natura 2000-basisanalyserne.,

Der kan være indsatser i Natura 2000-planens indsatsprogram, hvor der ikke er samme klare geografiske afgrænsning. Som tidligere nævnt er det udelukkende Viborg Kommune, der har ansvar for nærværende handleplan.

Tabel for fordeling af naturtypearealer på aktører er udeladt da Viborg kommune er eneste handleplanmyndighed

6. Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2022-2027 har især fokus på en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. Samtidig fastholdes en række indsatser, der er kendt fra de gældende planer.

Hovedformålene med indsatserne i tredje planperiode (2022-2027) er:

- 1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed**
 - 1.1. der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
 - 1.2. der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
 - 1.3. der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områdernes robusthed over for pludselige hændelser
- 2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder hvilket bl.a. er i overensstemmelse med 'brandmandens lov' og EU's biodiversitetsstrategi 2030**
 - 2.1. fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejekrævende arealer
 - 2.2. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
 - 2.3. fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
 - 2.4. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for at regulere fiskeri i beskyttede områder
- 3. Bekæmpe invasive arter**
 - 3.1. fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden er sket på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete indsatser (se kapitel 4). Den nedenstående prioritering afspejler således den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

² <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>

³ <https://www.miljoportal.dk/>

- Facilitere forvaltningsindsats i form af naturpleje af de lysåbne naturtyper, der kan sikre eller forbedre deres tilstand i en retning mod mere gunstig bevaringsstatus – herunder Gul Stenbræk.

7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Viborg Kommunes og Miljøstyrelsens hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i nedenstående tabel 7, og i den forbindelse tager myndighederne en række initiativer for at inddrage lodsejerne og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7 viser myndighedernes plan for interessentinddragelse. Der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 7 Forventet plan for interessentinddragelse

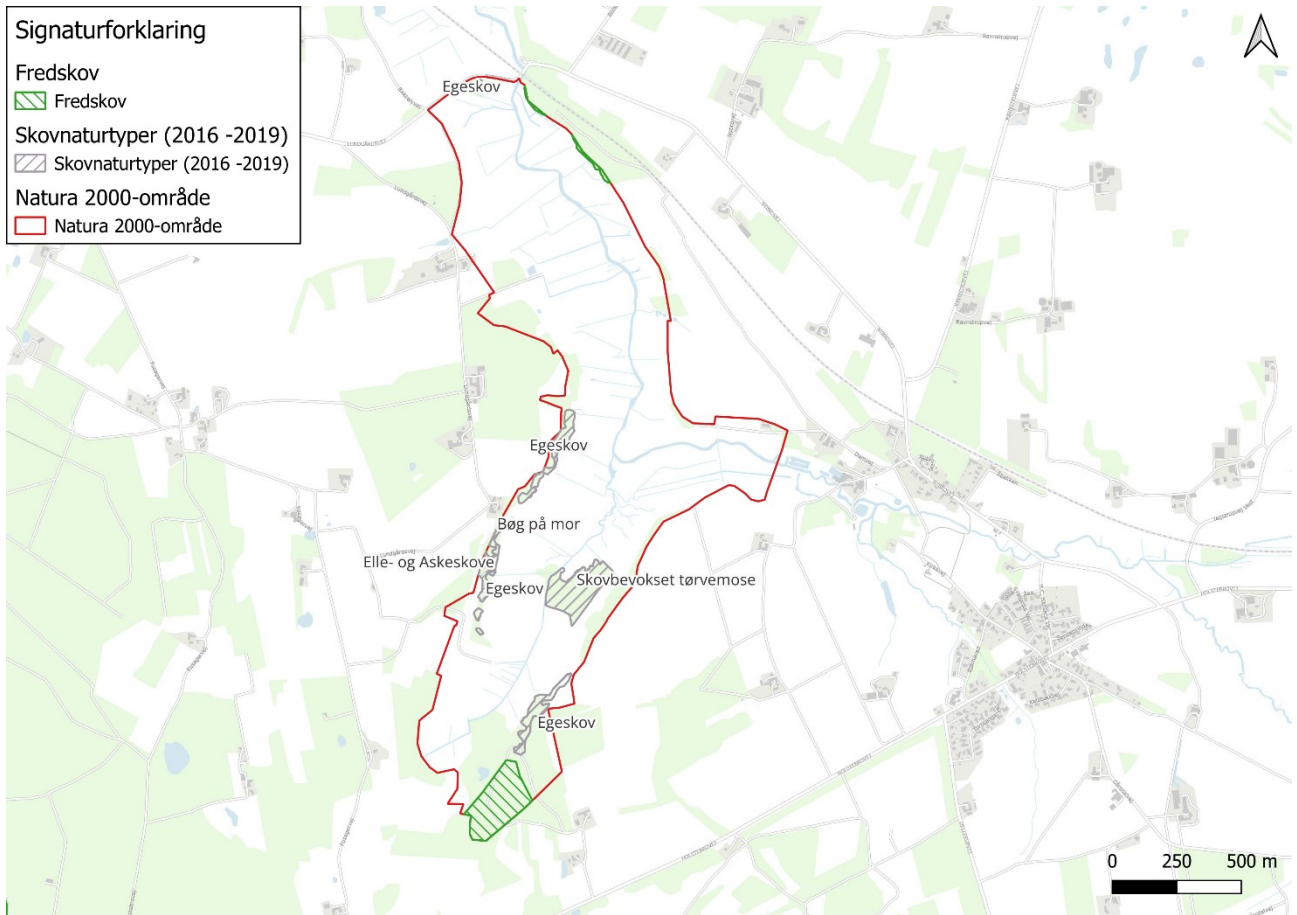
Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Myndighed
Orientering af Grønne Råd om Natura2000-indsats	Viborg Kommune afholder møder 4 gange årligt, der orienteres om Natura 2000	Hele planperioden	Viborg Kommune
Orientering af Byrådet om Natura2000-indsats	Forvaltningen orienterer Byrådet om den kommende Natura2000-indsats i forbindelse med den politiske behandling af handleplanerne	En gang 2023/2024	Viborg Kommune
LIFE IP Natureman "Landmanden som naturforvalter (2018-2025)	Interessentinddragelse som en del af projektet, bl.a. initiativ til og samling af interesserede i etablering af græsningsfællesskaber	2022-2025	Viborg Kommune
Lavbundsprojekter og vådområdeprojekter	Interessentinddragelse i forbindelse med etablering af lavbund, og vådområdeprojekter	Hele planperioden	Viborg Kommune
Personlig henvendelse til lodsejere	Personlig kontakt til berørte lodsejere om muligheden for indsatser, støttet af LIFE-projekter eller af kommunen	2022-2025	Viborg Kommune

Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

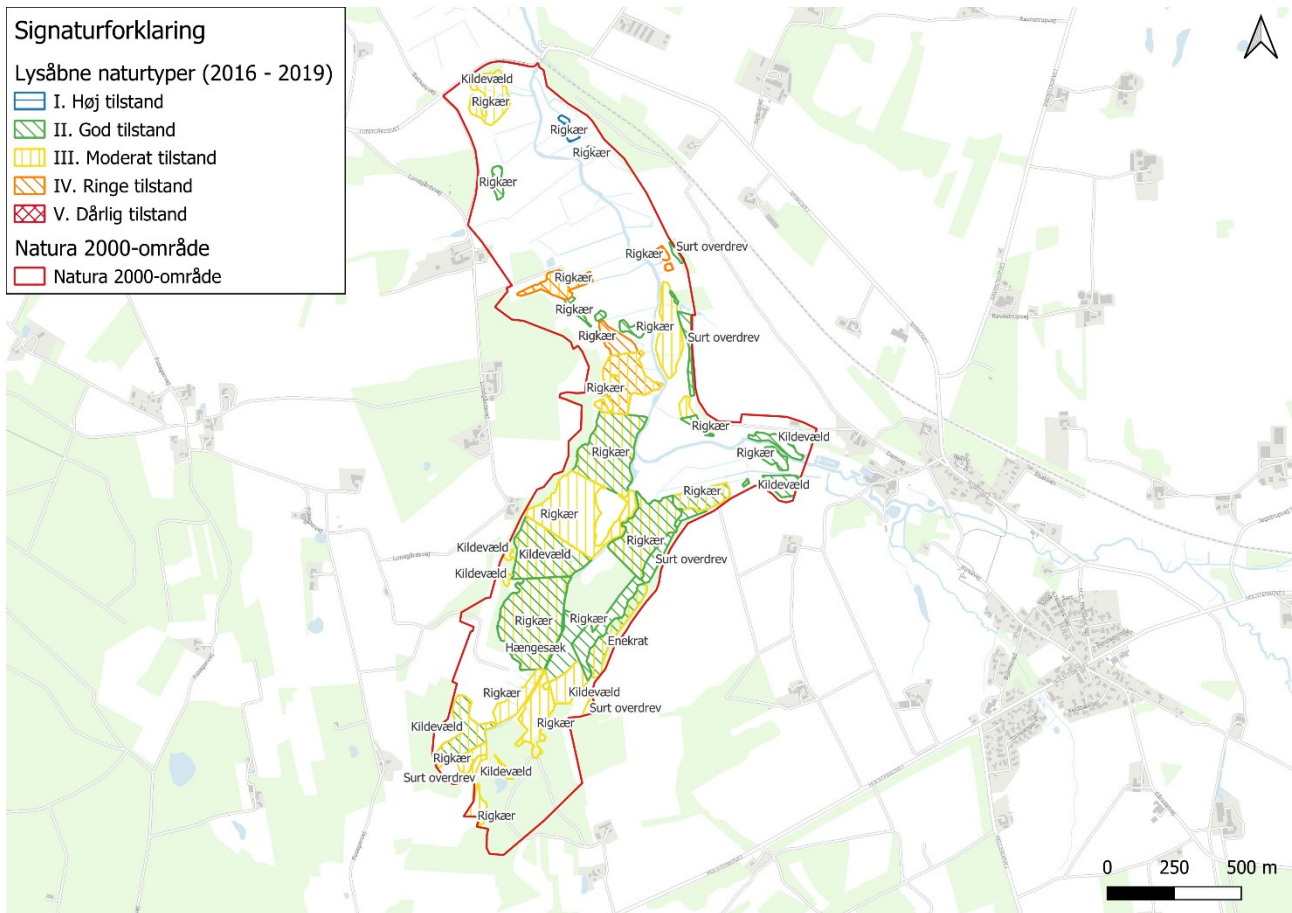
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres planer for forvaltningsindsatser

I dette Natura 2000-område findes der ingen offentlige lodsejere..

Bilag 2 viser fordelingen af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper i Natura2000-område 38 Bredsgård Sø.

Figur 2 Fredskov og kortlagte skovhabitatnaturtyper i habitatområde H38 Kortkilde: ©SDFI (sdfi.dk)

Figur 3 Lysåbne habitatnaturtyper i habitatområde H38 Kortkilde: ©SDFI (sdfi.dk)